

ТЕМА 3. ІНВЕСТИЦІЙНІ РИЗИКИ.

Мета: зрозуміти сутність економічного ризику; засвоїти класифікацію інвестиційних ризиків; вивчити методи визначення інвестиційних ризиків; з'ясувати шляхи зниження інвестиційних ризиків.

План

1. Сутність інвестиційного ризику і його види. Класифікація інвестиційних ризиків.
2. Методи визначення інвестиційних ризиків. Шляхи зниження інвестиційних ризиків.

Основні терміни і поняття

Інвестиційний ризик, об'єкт ризику, суб'єкт ризику, джерело ризику, причини, що викликають ризик, якісний аналіз ризику, кількісна оцінка ризику.

Методичні рекомендації

У першому питанні необхідно розкрити сутність інвестиційного ризику і його види. Варто пояснити, що інвестиційна діяльність як різновид господарської діяльності орієнтується, в першу чергу, на довготривалий період реалізації початкових вкладень, оскільки передбачає забезпечення процесів розширеного відтворення та повинна компенсувати інвестору не тільки суму вкладень, а й забезпечити отримання вигід від фінансування ним «подальшого розвитку об'єкту». Разом з тим, зовнішнє оточення характеризується не лише сукупністю факторів, але й певними характеристиками. Причиною появи ризику є невизначеність та відсутність повної вичерпної інформації, яка зумовлює неможливість адекватного прогнозу економічного явища. Причиною ризику є також конфліктність ситуації. Тож ризик виникає в тому разі, коли необхідно прийняти рішення із кількох альтернативних варіантів, а це зумовлює невпевненість у тому, який саме прийнятий варіант призведе до найкращого результату. Далі потрібно з'ясувати сутність основних елементів ризику (об'єкт ризику, суб'єкт ризику, джерело ризику). Для повноти розкриття питання необхідно пояснити внутрішні і зовнішні причини, що зумовлюють економічний ризик. Також доцільно охарактеризувати види інвестиційних ризиків за основними ознаками: за сферами прояву (економічний, політичний, соціальний, екологічний); за формами інвестування (реального інвестування, фінансового інвестування); за джерелами виникнення (систематичний, несистематичний).

Друге питання практичного заняття вимагає від здобувача чіткого розуміння того, що ризик означає непевність і нестабільність, майбутні грошові потоки проекту можуть несподівано впасти або вирости, ринкова ставка дисконту може піднятися або впасти. Тож для оцінки доцільності інвестицій в умовах ризику виділяється група методів пов'язана з урахуванням при оцінці ефективності проекту індивідуальних ризиків кожного з них. Варто розкрити особливості якісного аналізу, як виявлення джерел, причин, факторів ризиків, встановлення потенційних зон ризиків, його видів. Також порібно усвідомити,

що кількісну оцінку ризику проводять на основі теоретико-ймовірнісних та статистичних розрахунків, при прийнятті рішення слід враховувати ймовірність послідовного виконання кількох обставин (подій) і визначити при цьому абсолютну величину збитку (втрат). На завершення питання доцільно проаналізувати шляхи зниження інвестиційних ризиків.

Контрольні питання

1. Дайте визначення поняття «інвестиційний ризик».
2. Охарактеризуйте основні елементи ризику.
3. Назвіть потенційні джерела внутрішнього ризику.
4. Охарактеризуйте зовнішні причини, що викликають ризик.
5. Наведіть основні ознаки, за якими класифікують інвестиційні ризики.
6. Поясніть інструменти якісного аналізу ризику.
7. Назвіть величини, за якими визначають ступінь допустимого ризику.

Одноваріантні запитання («Так» чи «Ні»)

1. Джерело ризику – фактори, які зумовлюють невизначеність результатів або їх конфліктність.
2. Суб'єктивність ризику зумовлена дією реальних людей із властивими їм досвідом, інтересами, психологією, морально-етичними нормами поведінки.
3. Ризик поділяють на виробничий, фінансовий, інвестиційний, ринковий, портфельний.
4. Кількісний аналіз ризику включає аспект, пов'язаний з необхідністю порівняння очікуваних позитивних результатів з можливими соціальними наслідками (теперішніми і в майбутньому).
5. Кількісну оцінку ризику проводять на основі теоретико-ймовірнісних та статистичних розрахунків.

Тестові завдання для самоконтролю

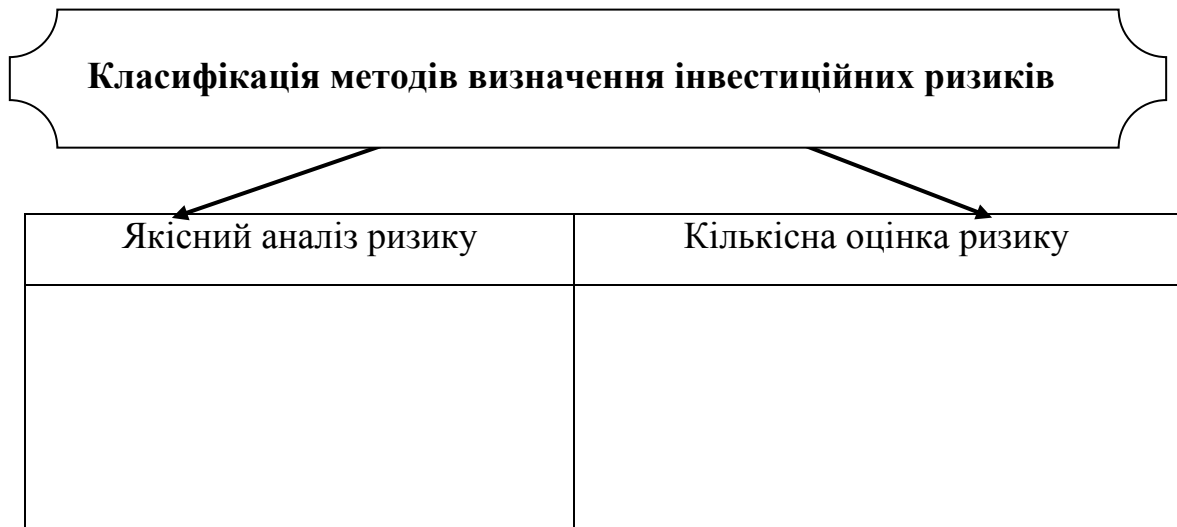
1. Економічна система, умови функціонування якої наперед є зовсім невідомі, це:
 - а) об'єкт ризику;
 - б) суб'єкт ризику;
 - в) джерело ризику;
 - г) фактори ризику.
2. Індивід чи колектив, які зацікавлені в управлінні об'єктом ризику:
 - а) об'єкт ризику;
 - б) суб'єкт ризику;
 - в) джерело ризику;
 - г) фактори ризику.
3. Фактори, які зумовлюють невизначеність результатів або їх конфліктність:
 - а) об'єкт ризику;
 - б) суб'єкт ризику;

- в) джерело ризику;
 - г) масштаби ризику.
4. За формами інвестування прийнято розрізняти такі види інвестиційних ризиків:
- а) реального інвестування, фінансового інвестування;
 - б) систематичний (або ринковий), несистематичний;
 - в) економічний, політичний;
 - в) соціальний, екологічний.
5. За сферами прояву виділяють такі види інвестиційних ризиків:
- а) реального інвестування, фінансового інвестування;
 - б) систематичний (або ринковий), несистематичний;
 - в) економічний, політичний;
 - в) соціальний, екологічний.
6. За джерелами виникнення виділяють такі види інвестиційних ризиків:
- а) реального інвестування, фінансового інвестування;
 - б) систематичний (або ринковий), несистематичний;
 - в) економічний, політичний;
 - в) соціальний, екологічний.
7. Економічний ризик зумовлений причинами:
- а) процеси, пов'язані з економікою, є недетермінованими;
 - б) неповнота економічної інформації;
 - в) асиметрія інформації;
 - г) всі відповіді правильні.
8. Класифікація ризику на локальний, глобальний здійснюється за:
- а) масштабами;
 - б) мірою насиченості;
 - в) моментом прийняття рішень стосовно ризику;
 - г) ситуацією.
9. Класифікація ризику на випереджуючий, своєчасний, запізнілий здійснюється за:
- а) масштабами;
 - б) мірою насиченості;
 - в) моментом прийняття рішень стосовно ризику;
 - г) ситуацією.
10. Класифікація ризику в умовах невизначеності та в умовах конфлікту здійснюється за:
- а) масштабами;
 - б) мірою насиченості;
 - в) моментом прийняття рішень стосовно ризику;
 - г) ситуацією.

Практичні завдання

Завдання 1. Охарактеризуйте методи визначення інвестиційних ризиків.

Завдання 2. Визначте внутрішні та зовнішні причини, що викликають ризик. Заповніть таблицю.

Таблиця – Причини ризику

	Фактори	
	Зовнішні	Внутрішні
загальний стан економіки країни,		
ситуація на фінансовому ринку,		
поведінка партнерів проекту,		
передусім підприємств постачальників і споживачів,		
ситуація та фінансовому ринку,		
взаємодія з органами влади, місцевим населенням		
недостатній досвід менеджерів;		
фахова необізнаність персоналу;		
недобросовісність менеджерів;		
низький рівень маркетингу;		
недостатня гнучкість проекту;		
відтік комерційно важливої інформації;		
технологічна недисциплінованість;		
невмотивованість персоналу;		
недоліки фінансового планування;		
поганий догляд за обладнанням		

Завдання 3. Визначте інвестиційні ризики, пов'язані з країнами

розміщення. Заповніть таблицю.

Таблиця – Інвестиційні ризики, пов'язані з країнами розміщення

Ризик	Характеристика
Політичні	<ul style="list-style-type: none">➤ Різні види виникаючих адміністративних обмежень інвестиційної діяльності, пов'язаних із зміною політичного курсу, що здійснює держава; неможливість здійснення господарської діяльності внаслідок військових дій, революції, загострення внутрішньополітичної ситуації в країні, націоналізації, введення ембарго та ін.;➤ Введення відстрочки (мораторію) на зовнішні платежі на невизначений період в результаті виникнення надзвичайних ситуацій (страйк, війна тощо);➤ Заборона або обмеження конвертації національної валюти у валюту платежів
Економічні	
Правові	
Соціальні	
Транспортні	
Екологічні	
Криміногенні	